

Keszei Ildikó

A két tanítási (angol) nyelvi tagozat tankönyv ellátási gondjai

A kőszegi gimnázium alapkövét 1677-ben rakta le a jezsuita rend. Időnként változott a fenntartó, de a lényeg, hogy 330 éve folyamatosan működik iskolánk, mégpedig mindvégig gimnáziumként. Az államosításig a bencés rend volt gimnáziumunk fenntartója, ami 1908-tól már 8 osztállyal működött. Ezalatt a több mint 300 év alatt sokféle tanítási módszert és programot vezettek be.

Az új korszak 1948. augusztus 13-án kezdődött az államosítással. (Ekkortól lett Jurisich Miklós Gimnázium). Minden időben nagy hangsúly helyeztek a nyelvoktatásra. 1951-ben a reál és humán tagozat mellett elindulhatott a német nemzetiségi tagozat – Baja, Pécs és Budapest után – Kőszegen is. Tulajdonképpen a nyugat-magyarországi megyék német anyanyelvű lakosságának középiskolai oktatását oldotta meg ez a program. A 60-as évek elejétől alakult ki a német nyelvi tagozatos rendszer. Kőszegen nagy hagyománya volt ekkor még a német nyelv tanulásának.

Az 1981/82-es tanévtől nyílt lehetőség az orosz, majd néhány év múlva az angol nyelvi speciális csoport indítására. 1984-től minisztériumi engedéllyel, felmenő rendszerben, egy-egy magyar-angol tanítási nyelvű osztály működött, elsősorban a nyugati országokban élő magyar származású szülők gyermekei számára. Az oktatás és a vizsgáztatás külön engedéllyel jóváhagyott tanterv és óraterv szerint folyt. A beiskolázást a Magyarok Világszövetsége segítette. A rendszer-váltás után csökkent az érdeklődés e képzési forma iránt, 1996-ban érettségizett az utolsó ilyen osztály. Tankönyveik a Tankönyvkiadó által kiadott munkák fordításai voltak.

Tulajdonképpen ez a képzési forma volt az elődje a két tanítási nyelvű oktatásnak, ami 1999-ben indult el. A nemzetközi kapcsolatok kiépítése és az együttműködés fontossága indokolta, hogy a német nyelv magas szintű oktatása mellett a diákok lehetőséget kaphassanak arra, hogy egy másik világnyelven is képesek legyenek a kommunikációra. Iskolánk tíz éve alkalmaz angol anyanyelvű lektort, egy kollégánk pályázat úján már két tanévet oktatott vendégtanárként az USA-ban.

Két tanítási nyelvű (angol) tagozat

A két tanítási nyelvű (angol) csoportban a 9. évfolyam angol nyelvi előkészítő évfolyam. Ekkor még csak idegen nyelvként tanulják az angolt, heti 18 órában; ezen kívül matematikát, magyart, németet és informatikát tanulnak még, szintentartás címén. Az angol nyelv tanulásához az öt év során nagyon sok könyvet alkalmaznak az angol nyelvet tanító tanárok. A *New Headway* sorozat *Elementary* kötetével kezdődik, és az *Upper Intermediate* kötetel zárul a nyelvtanítás. Az öt év

alatt több kiegészítő könyvet is használnak. (Pl.: *Michael Vince: Elementary / Intermediate First Certificate Language Practice; Headway Talking Points*, stb.) Egyes csoportokban használják még a *First Certificate Star (Macmillan)*, *Advance Your English (Cambridge)*, *Enterprise 3.*, *First Certificate Language Practice (Macmillan)*, könyveket is. A nyelvtanároknak nincs semmiféle nehézségük a tankönyvek kiválasztásakor. Sok a lehetőség, nagy a választék a piacon. A nehézséget csak az ár jelenti, ugyanis gyakran több sorozatot is meg kell vásárolni egy tanév alatt a tanulóknak, és ez némely családnál gondot okoz. Az iskolai könyvtárból csak könyveket lehet kölcsönözni, munkafüzetet nem (nem lehet beleírni, aláhúzni, stb.).

A 10. évfolyamtól az angol nyelvórák mellett a diákok a földrajz, kémia, fizika, matematika tantárgyakat is angol nyelven tanulják. A szaktárgyak angol nyelvű tankönyvellátása már nem ilyen kedvező.

Földrajz

A két tanítási nyelvű iskolák megjelenésekor a forgalomban lévő magyar nyelvű tankönyvek fordítása elkészült, így földrajzból is, *Tóth Aurél: Geography I.* és *Probáld Ferenc: Geography II.* címen. Ezek a könyvek a politikai és gazdasági változások miatt a megjelenés óta elavultak, főként a gazdaságföldrajzi részek.

Az 1990-es évek óta számos új tankönyv jelent meg a tankönyvpiacon. A két tanítási nyelvű iskolák számára ezek fordítása nem készült el, valószínűleg a kis példányszám igénye miatt. Földrajzból a szaktanárok, részben az új tankönyvek tematikáját követve, házi jegyzeteket készítettek, vagy más intézmények iskolai segédanyagait vették át. Fontos megjegyezni, hogy az internet megjelenésével jelentős, használható tananyag tölthető le, amely kompatibilis a magyarországi földrajz tananyaggal. A földrajz tantárgy oktatásához használja iskolánk a Dolmányos Péter által szerkesztett *Geography* c. tankönyvet, ami a Xantus János Idegenforgalmi Szakközépiskola megbízásából került kiadásra. Készült egy saját jegyzet (*Geography knowledge is the key to life*), ami az internetről letöltött földrajzi anyag egybeszerkesztésével segíti a tanulókat a mindennapi tanulásban. A diákok a *Student Atlas* c. térképgyűjteményt használják érettségi vizsgán. A nehézségeket fokozza, hogy az atlasz ára 7000 forint. A szaktanár által összeállított tananyag elérhető a www.geoman.cjb.hu honlapon.

Fizika

Hasonló a helyzet a fizika tantárggyal is. Néhány évvel ezelőtt – meglehetősen gyenge fordításban – megjelent az egyik forgalomban lévő fizika tankönyv angol változata (*Vermes Miklós: Physics*) Mivel magát a magyar tankönyvet sem használta iskolánk, így az angol változat sem lett közkedvelt. A fizika feladatgyűjtemény használható (*Exercises and problems in Physics for classes I–IV.*).

A tanítás során egyrészt saját jegyzetét (*Dr. Mátrai István: Physics for foreign students*), másrészt az USA-ból hozott tankönyveket, jegyzeteket, dolgozatokat tudja használni a szaktanár. Igyekszik a régebben írt, és akkor stencilezéssel készült jegyzetet javítani és kinyomtatni. Sajnos színes ábrákat nem tartalmaz, de a jegyzetet CD-n is közzé tudja majd tenni. Ebben már színes ábrák és fotók is lesznek.

Kémia

A kémia tankönyv angol nyelvű változata egyáltalán nem volt forgalomban. Az első évfolyamnak Angliából rendelt az iskola könyvet: *Richard Harwood: Chemistry (Cambridge, 1998)*, de ennek az ára 12 • volt. A későbbiekben nem használták ezt a könyvet. Miután az országban egyedül Kőszegen történik a kémia tanítása angolul, nincs más iskola, amelytől át lehetne venni segédanyagot. A tagozaton tanító kémia szakos tanár saját jegyzeteit fénymásolja tanítványainak, aminek forrásául amerikai könyvek, laborjegyzetek szolgálnak. Sikerült kinyomtatni egy saját készítésű oktatási segédanyagot is (*Dr. Mátrai Ilona: Organic Chemistry; Dr. Mátrai Ilona: Inorganic Chemistry*). A szerves kémiát saját készítésű színes ábrákkal és a saját kísérleteiről készített színes fotókkal illusztrálta. A szervetlen kémia a pénzühiány miatt sajnos ábra és fotó nélküli. Mivel csak korlátozott mennyiségű segédanyag áll rendelkezésre, ezek könyvtári állományba kerültek, és innen kölcsönözhetik a tanulók.

A számolási feladatok megoldásához nagy segítséget nyújt a Villányi Attila nevével fémjelzett tankönyv angol változata. A diákok ugyanakkor további információkat tudnak beszerezni az internetről is.

Bár a tankönyvellátottság nem elégséges, ennek ellenére az érettségi eredmények azt igazolják, hogy e módszerekkel is lehet jó eredményeket elérni. Az írásbeli dolgozatokban nem találtak ismeretlen kifejezéssel a jelöltek.

Matematika

A matematika tanításához szintén nincs Magyarországon elérhető, megfelelő tankönyv. A régi tanterv alapján készült könyvekben sok a nyelvi, nyelvhelyességi hiba a tükrörfordítás miatt. A régi tankönyvből hiányoznak olyan fejezetek is, amelyek ma már benne vannak a tantervben.

A tanár legtöbbször a maga által készített jegyzetből, és fénymásolt anyagok segítségével tanít. Ezek brit, illetve amerikai tankönyvek alapján készülnek. A szerkesztés nehéz, mert az ottani követelmények mások, mint a hazaiak. Így gyakran a tanárnak kell egyes témaköröket vagy feladatokat lefordítani. A tanulóknak nehezebb a fénymásolatok és a jegyzetek között eligazodni, bármilyen lelkiismeretesen is gyűjtik és rendszerezik azokat, mintha tankönyvből dolgozhatnának. A matematikához használt feladatgyűjtemény: *Exercises and problems in Mathematics for classes I–IV*.

A tanulók középiskolai oktatása és nevelése a 13. évfolyamon fejeződik be, két-szintű érettségi vizsgával. A cél a legkiegyensúlyozottabban fejleszteni a tanulók anyanyelvi és idegen nyelvi tudását: legyenek képesek az idegen nyelven történő gondolkodásra, az idegen nyelv használatára az információszerzésben és -alkalmazásban. Legyenek képesek továbbá arra, hogy tanulmányaikat akár magyar, akár angol nyelven folytassák, illetve szakmájukat mindkét nyelven gyakorolják.

A cikkhez kapcsolódó képek az Elektronikus Könyv és Nevelésben találhatóak.